

Lezersreacties

Brights

In ABG nr. 68 wordt o.a. *Breaking the Spell* van Daniel Dennett besproken. **Gerard Nienhuis** citeert hierin een stukje over 'brights', maar misvat de betekenis daarvan. 'Bright' gaat in deze context namelijk niet over intelligentie, maar is de geuzennaam die de Amerikaanse humanistische/atheïstische beweging zichzelf heeft gegeven.

Ik zie geen reden om aan te nemen dat de bedenkers van 'bright' iets negatiefs over gelovigen wilden zeggen, evenmin als homo's iets negatiefs wilden zeggen over hetero's door zich het woord 'gay' toe te eigenen. Daarom verbaast het me dat prof. Nienhuis vrijwel al zijn kritiek over Dennetts ideeën lijkt op te hangen aan de idee dat 'bright' is bedacht om op gelovigen neer te kijken. Hij geeft namelijk geen enkel argument hiervoor. Ik kan dan ook alleen maar veronderstellen dat hij niet op de hoogte is van het bestaan van de Bright beweging.

Kathelijne Wintraecken, promovendus Wageningen Universiteit

Speelruimte

In zijn bespreking van Richard Dawkins' *The God Delusion* en Daniel Dennetts *Breaking the Spell* (ABG 68) concludeert Gerard Nienhuis dat 'Het besef dat natuurwetenschap slechts één aspect van de werkelijkheid beschrijft, ontbreekt bij beide auteurs'. Dat is ongetwijfeld juist. Maar ik denk dat we het dan niet hebben over een besef dat deze auteurs misschien met enige moeite zou kunnen worden bijgebracht, maar over een idee dat ze desgevraagd zouden willen tegenspreken.

Het idee dat wetenschap 'slechts één aspect van de werkelijkheid beschrijft', en dat andere aspecten onder de hoede vallen van andere instituties, is een middeleeuws bedenkstel dat de uiterst nuttige functie heeft vervuld een domein van vrij onderzoek af te bakenen waar men tot op zekere hoogte gevrijwaard was van theologische inmenging. Het is interessant om te zien dat de rollen nu zijn omgedraaid: nu dient hetzelfde bedenkstel kennelijk om religieuze sentimenten te vrijwaren van de ongewenste inmenging van wetenschappelijke kritiek.

Dick Betlem, Tilburg

Dawkins terechtgewezen

In zijn bespreking van *The God Delusion* van Dawkins (ABG maart jl.) vermeldt Gerard Nienhuis niet of hij zelf in God gelooft. Ik neem aan van wel, gezien de bazige wijze waarop Nienhuis Dawkins terechtwijst. Het is altijd hetzelfde met geleerde gelovigen. Ze beginnen met een helder standpunt: 'Wetenschap gaat over vragen waarop we antwoorden kunnen vinden. Religie raakt aan vragen waarover we uiteindelijk niets weten.' Sierlijke bescheidenheid die de gelovige siert!

Vervolgens begint Nienhuis echter te morren over 'Dawkins die de vraag naar het bestaan van God langs wetenschappelijke weg wil beantwoorden'. Mag ie? Het gaat Dawkins om de interveniërende God van de heilige boeken, de God die straft en beloont. Dat is de God waar het gros van de gelovigen tot bidden, die Brazilië de wereldcup moet bezorgen en waarvoor gelovigen zich opblazen. Of zo'n God bestaat, is een vraag waarop de wetenschap het antwoord kan vinden en dat antwoord is: 'Nee, natuurlijk niet'. Die iele God van de religieuze intellectueel, die een paar regeltjes voor het heelal heeft opgesteld en die verder de boel de boel laat, heeft geen maatschappelijke invloed en zal Dawkins dus een zorg zijn, denk ik. Een atheïst ligt niet wakker van een God die zich op geen enkele wijze manifesteert.

Piet Borst, emeritus hoogleraar klinische chemie en stafid Nederlands Kanker Instituut

Reacties Gerard Nienhuis

Met de term 'brights' verwijst Dennett overduidelijk naar rationaliteit, waar atheïsten naar zijn mening sterker in zijn dan gelovigen. Dat is ook niet zo vreemd, gezien de in zijn ogen irrationele basis van religie. Opmerkelijk noemde ik het dat hij aan 'brights', en daarmee aan intelligentie en rationaliteit, ook een hogere mate van moraliteit en burgerzin lijkt toe te schrijven. Dat de term 'brights' ook wordt gebruikt voor de atheïstische beweging in de Verenigde Staten maakt daarvoor geen enkel verschil.

De natuurwetenschappelijke methode beschouw ik als de aangewezen weg naar kennis met de hoogste graad van betrouwbaarheid. Deze methode is bruikbaar voor vragen naar de stand of de gang van zaken in de waarneembare wereld. Essentieel daarbij is dat er geen wijsgerige of religieuze vooronderstellingen zijn die buiten de discussie moeten blijven, en dat er geen verboden onderzoeksvragen zijn. In zijn ingezonden reactie haalt Piet Borst met instemming mijn openingszin aan, maar trekt onmiddellijk in twijfel of ik die wel echt meen. Als ik opmerk dat Dawkins meent dat het mogelijk is langs wetenschappelijke weg aan te tonen dat God niet bestaat, dan ziet Borst dat geheel ten onrechte als gemor en een bazige terechtwijzing, alsof ik dat zou willen verbieden. En die door hemzelf verzonnen ondertoon is dan weer voldoende om mij in te delen bij een groep waarvoor hij zijn antwoord

klaar heeft. Het lijkt erop dat zijn opwinding over wat er tussen de regels niet staat hem belemmert ernstig te nemen wat er wel staat. Zijn brief is verkeerd geadresseerd.

Gerard Nienhuis, hoogleraar natuurkunde aan de Universiteit Leiden